

Majandus- ja tööstusministri käskkirja „Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori rajamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirja „Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori rajamine“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ET L 231/1, 30.06.2021, lk 1–22) artikli 8 lõike 2 punktis b sätestatud toetatava tegevusega „investeeringud uute ettevõtete loomisse, sealhulgas ettevõtlusinkubaatorite ja konsultatsiooniteenuste kaudu, mis toovad kaasa töökohtade loomise“.

Õiglase Ülemineku Fondist (edaspidi *ÕÜF*) rahastatavate toetatavate tegevustega panustatakse Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuunda „Majandus ja tööjõud“.

Rakenduskava kohaselt on Eestis õiglase ülemineku sihtpiirkonnaks Ida-Viru maakond, mida kliimanetraalsele majandusele üleminek Eestis enim mõjutab ja mille majandust on vaja seetõttu ümber kujundada, eesmärgiga seda mitmekesistada ja luua uusi kõrge lisandväärtusega töökohti.

Ida-Viru ettevõtluse tugiteenuste mitmekesistamise meetme kogumaht on kokku 29 miljonit eurot, millest 5 miljonit eurot on suunatud Ida-Virumaal inkubatsiooniteenuste pakkumisele (edaspidi *tugiteenused*) rahastatavates inkubaatorites ning 24 eurot Narvas ja Jõhvis inkubaatorite ehitamisele.

Kogu meetme elluviimiseks on lisaks käesoleva käskkirja eelnõuga kehtestatavatele tingimustele kehtestatud järgmised toetuse andmise tingimusi reguleerivad käskkirjad (4 käskkirja, millest 1 käskkiri keskendub tugiteenustele ja 3 investeeringutele): 28.01.2024 käskkiri nr 13 „Ida-Virumaa inkubatsiooniteenuste programmi loomine“ (tugiteenused), 23.04.2024 käskkiri nr 30 „Narva tööstusinkubaatori rajamine“, 10.10.2024 käskkiri nr 71 „Jõhvi loometööstuse inkubaatori rajamine“ ning 01.11.2024 käskkiri nr 79 „Jõhvi Äripargi teise etapi taristu rajamine“. Inkubaatorite spetsialiseerumise valdkondades on kliendid unikaalsed, st ei kattu teiste inkubaatorite klientidega.

Õiglase ülemineku peamiseks sihtgrupiks on rakenduskava kohaselt nii uued kui ka olemasolevad, peamiselt mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes on huvitatud töökohtade loomisest ning teadmiste- ja tehnoloogiamahukate ärimudelite arendamisest Ida-Viru maakonnas.

Käskkirjaga seotud tegevuste elluviimine aitab kaasa Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ saavutamisele ning arvestavad Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ET L 231/159, 30.06.2021, lk 159–706, edaspidi *ühissätete määrus*), artiklis 9 toodud horisontaalseid põhimõtteid (vt seletuskirja lisa 1).

Tulenevalt ühissätete määruse artikli 73 punktist 2 ja artikli 74 punktist 1, on käskkirja rakendamise kohta koostatud riskide hindamise analüüs (vt seletuskirja lisa 2).

Käskkirja alusel toetatavad tegevused avaldavad positiivset mõju samuti:

- tegevuspõhise riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ja ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“ meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ elluviimisele;
- Eesti teaduse, arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava (edaspidi *TAIE*) üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostöös Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele“ ja suuna „ettevõtluskeskkond“ alaeesmärgi „Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadmismahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeringuid kõigis Eesti piirkondades“ saavutamisele.

Tabel 1. TAIE mõõdikud, millesse eelnõu alusel toetuse andmine otseselt või kaudselt panustab

TAIE mõõdik	Sihttase aastal 2035	Viimane teadaolev tase ja aasta
1. Eesti tööjõu tootlikkus EL keskmisest	110%	77,5% (2023)
2. Kaupade ja teenuste eksport	43 mld eurot	30,1 mld eurot (2024)
3. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest	59%	62,4% (2022)
4. Kolm aastat varem loodud ettevõtete arv, mille käive on suurem kui 200 000 € (kolme aasta keskmisena)	1650	1417 (2023)

Allikas: TAIE

Eelnõuga sätestatakse toetuse tingimused. Eelnõu punktis 2 toodud teenuste osutamisel arvestatakse kliima- ja keskkonnaalaseid eesmärgi.

Eelnõu eelarve on ÕÜFist 5 208 140 eurot, millega toetatakse Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori rajamist. Toetust antakse programmi elluvijana sihtasutusele Ida-Viru Investeringute Agentuur (edaspidi *IVA*).

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna nõunik Kaarel Lehtsalu (e-post: kaarel.lehtsalu@mkm.ee, telefon: 715 3414), Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi *EIS*) toetuste keskuse ettevõtluskonsultant Kadrin Randpuu (e-post: kadrin.randpuu@eas.ee, telefon 627 9704). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid MKM-i õigusosakonna õigusnõunik

Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon 639 7652) ning EIS-i jurist Age Rebane (e-post: age.rebane@eas.ee, telefon: 627 9401). Õiguslikke ettepanekuid tegi MKM-i strateegiasakonna välisvahendite õiguse nõunik Cyrsten Rohumaa (e-post: cyrsten.rohumaa@mkm.ee, telefon: 631 3609).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käskkiri koosneb 17 punktist.

Punkt 1. Reguleerimisala

Käskkirjaga reguleeritakse ÜSS2021_2027 § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud rakenduskava prioriteetse suuna „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuuna „Majandus ja töäjõud“ meetme 21.6.1.4 „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“ sekkumise 21.6.1.41 „Inkubaatorite rajamine Narva ja Jõhvi“ (edaspidi *sekkumine*) rakendamiseks toetuse andmise tingimusi ja korda digi- ja multimeedia inkubaatori rajamiseks Jõhvi.

Punktis 2 on kirjeldatud toetuse andmise eesmärgi ja tulemust.

Ida-Virumaa majandusmudel tugineb suuresti põlevkivisektorile kui fossiilse kütuse kasutamisega seotud tööstusele ja energeetikale. Seoses rohepöördega on vaja senist mudelit muuta, mis omakorda toob kaasa töökohtade kadumise põlevkivisektoris. Rohepöörde käigus kaotavad töö maakonna põlevkiviettevõtetes töötavad inimesed ning töötajad, kes töötavad põlevkivisektorit teenindavates ettevõtetes (mis ei suuda oma tegevust ümber kujundada). Samuti tekib negatiivne mõju põlevkivisektori töötajate peredele, kes seni on saanud toetuda põlevkivisektoris töötava pereliikme heale töötasule. Poliitikauuringute Keskuse Praxis 2020. a läbi viidud uuringus „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“ viidatakse viimaste aastate trendile, milleks on noorte töötajate arvu vähenemine põlevkivisektoris. Põlevkivisektori kahanemine avaldab mõju ka kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele, kuhu laekub vähem kaevandamis- ja vee erikasutuse tasusid, samuti füüsilise isiku tulumaksu.

Toetuse andmise eesmärk on Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori loomise kaudu luua võimalused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Jõhvi digi-ja multimeediainkubaatori rajamise peamiseks ajendiks on viimaste aastate põlevkivisektorist väljumise ning õiglase ülemineku fondi rakendamise tulemusel kiire areng Ida-Virumaal. Audiovisuaalvaldkond pakub otsitud lahendusi majandusstruktuuri muutusteks ettevõtjate sisenemisega süsinikuneutraalsetest sektoritesse. Inkubaator loob soodsa pinnase iduettevõtluse hüppeliseks arenguks Ida-Virumaal tervikuna ning saavutab sünergia nii piirkonna teiste ettevõtetega (eelkõige läbi brändingu, tootedisaini, e-platvormide jms lisandväärtuse pakkumise), kui ka Ida-Virumaal tegutsevate kõrg- ja kutseharidust pakkuvate asutuste (nt kolledžid, kõrgkoolide filiaalid ja kutsehariduskeskus) ning ka eraalgatustega (nt kood/Jõhvi).

Ida-Virumaale luuakse ökosüsteem, kus kohtuvad regioonis olemasolevad teenused ja sektori arengut toetav (tugi)taristu ning arendatakse ja toetatakse audiovisuaalvaldkonna idufirmade kasvamist ja rahvusvahelist võrgustamist, moodustades klatri ettevõtetest, kes suudavad pakkuda lisaväärtust loovaid teenuseid ja tooteid konkurentsivõimeliselt nii rahvusvaheliselt kui riigis ja piirkonnas. Nendeks teenusteks ja toodeteks võivad olla näiteks muusika-, foto-, disaini-, video-, vektorgraafika-, 3D-, heli-, litsentsid, VFX, e-platvormid jms.

IVIA rajab digi- ja multimeediainkubaatori Jõhvi Äripargi territooriumile. Rajatav inkubaator on projekteeritud universaalse bürootaristuna, kus nii ettevõtjad kui ettevõtlust toetavad tugistruktuurid saavad üürida kaasaegseid bürooruume koosloomekeskkonnana. Inkubaatori operaator teavitab taristule juurdepääsu võimalustest avatud ja läbipaistval viisil ning tagab mittediskrimineerivad tingimused taristu kasutamiseks, sh kehtestab üürihinnad, mis vastavad turuhinnale.

Rentnikud (s.h inkubandid ja muud digi- ja multimeedia inkubaatoris tegutsevad organisatsioonid) ei tohi tegeleda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1056 artiklis 9 „Toetuse kohaldamisalast väljajätmine“ nimetatud tegevustega.

Õiglase Ülemineku Fondist ei toetata:

- a) tuumajaamade tegevuse lõpetamist või nende rajamist;
- b) tubaka ja tubakatoodete valmistamist, töötlemist ega turustamist;
- c) komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (18) artikli 2 punktis 18 määratletud raskustes olevaid ettevõtjaid, välja arvatud juhul, kui see on lubatud ajutiste riigiabi reeglite kohaselt, mis on kehtestatud erandlike olukordade käsitlemiseks, või vähese tähtsusega abi kontekstis, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamise protsessi raames energiakulusid vähendavaid investeeringuid;
- d) investeeringuid, mis on seotud fossiilkütuste tootmise, töötlemise, transpordi, jaotuse, ladustamise või põletamisega.

Nii rajatav taristu kui seal pakutavad inkubatsiooniteenused kokku moodustavad terviku, toetades majandusstruktuuri muutmist, uute ettevõtete tekkimist, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamist, välisinvesteeringute kaasamist ja uute töökohtade tekkimist Ida-Virumaal.

Punktis 3 on kirjeldatud seosed strateegiadokumentidega.

Käskkiri on seotud tegevuspõhise riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ja ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“ meetmete „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeeringute soodustamine“ ning „Ettevõtete konkurentsivõime ja ekspordi edendamine“ eesmärkide saavutamisega.

Tabel 2. Ettevõtluskeskkonna programmi mõõdikud ja sihttasemed, millesse eelnõu alusel toetuse andmine otseselt või kaudselt panustab.

Programmi mõõdikud	2023* (tegelik)	2025 (sihtase)	2026 (sihtase)	2027 (sihtase)	2028 (sihtase)
Eesti positsioon Doing Business indeksis (koht edetabelis)	18. (2020)	N/A**	N/A**	N/A*	N/A**

Allikas: Maailmapank					
Kaupade ja teenuste eksport (mlrd eurot) Allikas: Statistikaamet	29,5	33	36	38	40
Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest (%) Allikas: Eurostat	62,4 (2022)	62,05	62,95	63,4	64

* Viimane teadaolev tase, erinevuse korral (varem kui 2022) märgitakse taseme all sulgudes vastav aasta

** Doing Business tulemustabeli koostamine lõpetati korruptsioonikahtluse tõttu ning uus sarnane tulemustabel tuleb esimest korda välja 2024. aasta kevadel. Siis saame seada uue algtaseme ning sihttasemed tulevikuks.

Samuti arvestavad toetatavad tegevused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad riigi pikaajalise arengustrategia „Eesti 2035“ (edaspidi „*Eesti 2035*“) aluspõhimõtete hoidmisesse, sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ning „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035“ eesmärkide saavutamisse.

Tegevustega näitajatesse „Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest“, „Ressursitootlikkus“, „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“ ja „Ligipääsetavuse näitaja“ panustamist on kirjeldatud seletuskirja punktides 5, 6 ja 7.

Punkt 4. Toetatavad tegevused

Toetatakse digi- ja multimeediainkubaatori rajamist ja sisustamist. Need tegevused aitavad saavutada käskkirja punktis 2 toodud eesmärgid ning tulemused.

Digi- ja multimeediainkubaatori rajamine aitab kaasa ettevõtluse tugiteenuste mitmekesistamisele vajalikul, sobival ja tõhusal moel. Toetuse andmise tulemusel on loodud digi- ja multimeediainkubaatori näol Jõhvis eeldused tehnoloogia valdkonna iduettevõtluse arenguks ettevõtjatele, välja on arendatud tänapäeva nõuetele vastavad uuenduslikud teenused ning maakonna majandusstruktuur on muutunud mitmekesisemaks.

Õiglase Ülemineku Fondi rakendamise eeldusena viis Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus Praxis läbi uuringu „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“¹.

Uuringus toodi välja sektori kahanemise valguses, et „Ida-Virumaa põlevkivisektori tuumikettevõtetes töötab 5800 inimest ning sektoris hõivatute leibkondades elab kokku ligi 16 000 inimest. Samas on sektoris eriti viimasel kahel aastal töötajate arv oluliselt vähenenud ning 2020. aastal lahkus põlevkivisektorist üle 1000 inimese. Põlevkivisektorit iseloomustab

¹ Väljaande autoriõigus kuulub Poliitikauuringute Keskusele Praxis. Michelson, A., Koppel, K., Melesk, K., Arrak, K., Laurimäe, M., Murasov, M., Gerli Paat-Ahi, G., Piwek, A. (2020). Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis. Väljaande autoriõigus kuulub Poliitikauuringute Keskusele Praxis. Michelson, A., Koppel, K., Melesk, K., Arrak, K., Laurimäe, M., Murasov, M., Gerli Paat-Ahi, G., Piwek, A. (2020). Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

maakonna ja Eesti keskmisest oluliselt kõrgem keskmine palk (1700 eurot). Töötajaskonnast 80% on mehed ning üle poole sektorist töötab oskus- ja käsitöölise või masinaoperaatorina./.../“

Samuti on poliitikasoovitustest esimesena välja toodud, et „Töötlev tööstus ja IKT peavad olema riiklikult prioriteetseimad valdkonnad Ida-Virumaa majanduse arendamisel põlevkivitööstuse vähenemise kontekstis./.../“

Punktis 4.2. viidatud EL määruse nr 2021/1056 artiklis 9 nimetatud tegevusaladel tegutsevad ettevõtjad ei saa kasutada loodava inkubaatori teenuseid.

Digi- ja multimeediainkubaatori rajamisel tagatakse taristu kliimakindlus, mis projekti arendamisel võtab arvesse kliimamuutuste leevendamist ehk kasvuhoonegaaside jalajälge ning kliimamuutustega kohanemisel vajalikke lahendusi.

IVIA on koostanud analüüsi taristu kliimakindluse tagamiseks (st kliimakindluse tagamine on protsess, mille eesmärk on vältida toetatud taristu vastuvõtlikkust võimalikele pikaajalistele kliimamõjudele, tagades, et järgitakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja et projektist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste tase on kooskõlas 2050. aastaks saavutatava kliimanetraalsuse eesmärgiga) ning „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtete analüüsi. Mõlemad analüüsid on valdkondlike ekspertide poolt teostatud ekspertiisid, mille kohaselt vastab kliimakindluse analüüs Euroopa Komisjoni teatises „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027“ esitatud nõuetele. „Ei kahjusta oluliselt“ analüüs on kooskõlas rakendusüksuse veebilehel avaldatud juhendiga, mis põhineb Euroopa Komisjoni teatisel 2021/C 58/01 Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul (ELT C 58, 18.02.2021, lk 1–30). Analüüsid on toodud käskkirja koos teostatavus- ja tasuvusanalüüsi ja finantsanalüüsidega.

„Ei kahjusta oluliselt“ analüüsi tulemusena töid eksperdid digi- ja multimeediainkubaatori puhul välja, et üksikasjalikum kliimamuutuste leevendamise hindamine antud tegevuse puhul ei ole Euroopa Komisjoni teatise „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised aastateks 2021–2027“ suuniste alusel nõutud. Eksperdid järeldasid, et planeeritava taristu haavatavus on kõikide temade lõikes „väike“. Projekti elluviimine ei põhjusta olulist mõju, mis vähendaks piirkonna vastupanuvõimet kliimamuutustele ning projekt ise on kliimamuutustele vastupidav.

Samuti ei kahjusta projekti tegevused veekogude, sealhulgas pinna- ja põhjavee head seisundit või head ökoloogilist potentsiaali ega mereala head keskkonnaseisundit ja kokkuvõttes projekt ei põhjusta jäätmetekke suurenemist, loodusvarade ebatõhusust ega ringmajanduse seisukohast olulist keskkonnakahju ning projekti tegevused ei suurenda kokkuvõttes märkimisväärselt saasteainete heidet õhku, vette ega pinnasesse. Eksperdid leidsid, et projekti tegevus (ettevõtte tegevuse absoluutset mõju silmas pidades) ei kahjusta märkimisväärselt ökosüsteemide head seisundit ja vastupidavust ega elupaikade ja liikide, sealhulgas liidu tähtsusega liikide kaitsestaatust.

Kliimamuutuste leevendamise hindamisel jõuti järeldusele, et projektiga kavandatud digi- ja multimeediainkubaator ei põhjusta olulist kasvuhoonegaaside heidet. Hinnanguliselt moodustab kaudne kasvuhoonegaaside heide, mis on seotud taristuobjektis tarbitud soojus- ja elektrienergia tootmisega, 86,3 t CO₂ekv/aastas. Projekt toetab Euroopa Liidu heitkoguste vähendamise eesmärkide saavutamist, kuna panustab Ida-Virumaal uute töökohtade loomisesse ning seni sotsiaalmajanduslikult suuresti põlevkivitööstusest sõltuva piirkonna ettevõtlusmaastikku ümberkujundamisesse fossiilsetest maavaradest sõltumatuks.

Üksikasjalikum kliimamuutuste leevendamise hindamine antud tegevuse puhul ei ole Euroopa Komisjoni suuniste alusel nõutud.

Hinnati kliimamuutustega kohanemist ehk kliimatundlikkust ning praegusele ja tulevasele ohule avatust – neid tulemusi kombineeriti kliima suhtes haavatavuse hindamiseks. Jõuti järeldusele, et kuna nii kliimatundlikkuse kui ohule avatuse hinnang kõikide teemade lõikes on „väike“, on taristu haavatavus samuti „väike“. Sellest tulenevalt puudub vajadus kliimariskide edasiseks hindamiseks.“

Punkt 5. Tulemus- ja väljundnäitajad

Käskkirja punktis 4 nimetatud tegevuste tulemusel on loodud ettevõtluse toetamiseks digi- ja multimeediainkubaator, mis pakub teenuseid ja inkubatsiooniprogrammi uutele mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

Meetmete nimekirja väljundnäitaja on „Loodud ettevõtlusinkubatsiooni võime“. Väljundnäitaja sihttase „34“ 2026. aastal kajastab inkubaatori mahutavust, st kui paljudele ettevõtjatele on inkubaatoris võimalik korraga inkubatsiooniteenust pakkuda.

Meetmete nimekirja tulemusnäitaja on „VKEd, kes kasutavad ettevõtlusinkubaatori teenuseid pärast inkubaatori asutamist“. Toetuse tulemusel kasutavad vähemalt 25 ettevõtjat ettevõtlusinkubaatori teenuseid inkubaatori valmimisele järgneva aasta jooksul. Arvestatakse vastava lepingu sõlminud ja kliendihaldussüsteemi kantud ettevõtjaid. Nimetatud andmete kogumise eest vastutab IVIA. Kogu meetme rakendamisel kogutakse tulemusnäitaja „VKEd, kes kasutavad ettevõtlus-inkubaatori teenuseid pärast inkubaatori asutamist“ andmeid unikaalsete ettevõtjate kohta. Eeldus on, et ettevõtjad erinevates toetuse abil rajatavates inkubaatorites ei kattu. Kui sama ettevõtja peaks siiski panustama näitajasse eri inkubaatorite tegevuses osalemise kaudu, siis esitatakse näitajasse panustavate ettevõtjate andmed SFOSi sündmuste infosüsteemis (SIS).

Projektspetsiifiline näitaja on „Valminud inkubaatorite arv“, mille sihttase „1“ saavutatakse aastal 2026.

Punkt 6. Rakendusüksus ja rakendusasutus

Rakendusasutus on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksus EIS.

Punkt 7. Elluviija

ÜSS2021_2027 § 10 lõike 4 kohaselt määrab elluviija minister käskkirjaga. Nimetatud seaduse seletuskirja kohaselt võib eraõigusliku isiku määrata elluviijaks vastavalt halduskoostöö seaduse § 3 lõikele 1, mille kohaselt võib eraõiguslikule juriidilisele isikule ülesande täitmise volitus olla ka seaduse alusel antud haldusaktis.

Toetatavate tegevuste elluviija on IVIA. IVIA on 2009. aastal asutatud avaliku sektori arendusorganisatsioon, mille asutajad on Eesti Vabariik (asutajaõigusi teostab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium) ning Lüganuse vald, Kohtla-Järve linn, Jõhvi vald ja Narva linn. IVIA peamine eesmärk on kaasa aidata uute töökohtade loomisele Ida-Viru maakonnas, mille alameesmärk on meelitada Ida-Virumaale uusi tootmis- ja logistikasektori välisinvesteeringuid,

arendades ettevõtjatele sobivat kinnisvara – tööstusparke, pakkudes tegevuse mugavaks käivitamiseks nn pehme maandumise tugiteenust turutingimustel.

Elluviija roll on digi- ja multimeediainkubaatori ehitamine Jõhvis, selleks ehitustegevuse korraldamine ning hoone sisustamine. Inkubaatorit hakkab haldama IVIA.

IVIA põhikirja järgi on IVIA põhieesmärk ettevõtluskeskkonna arendamine ja majanduskeskkonna mitmekesistamine Ida-Virumaal; (välis-) otseinvesteeringute toomine Ida-Virumaale ja selleks Ida-Viru maakonnas arendusprojektide ehk tööstusalade aktiivne väljaarendamine.

IVIA on avaliku sektori hankija riigihangete seaduse § 5 lõike 2 punkti 4 tähenduses. Elluviija tagab projekteerimise ja ehitamise teenust ostes koosõla riigihangete seadusega.

Ühendmääruse § 43 lõike 5 kohaselt võib elluviidava tegevuse volitada eraõiguslikule juriidilisele isikule, kui tal on suutlikkus nimetatud tegevust teha ning nõutud tulemus saavutada. Suutlikkust hinnatakse ühendmääruse § 43 lõikes 5 esitatud asjaolude põhjal.

IVIA puhul on kõik nõuded täidetud. Rakendusasutus on veendunud, et IVIA suudab väljund- ja tulemusnäitajate saavutamiseks toetatavad tegevused ellu viia.

Elluviija valikut toetab Ida-Virumaa Omaavalitsuste Liidu, IVIA ja SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus sõlmitud ühiste kavatsuste protokoll², milles lepitakse kokku Ida-Virumaa ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenuste arendamise tööjaotus. IVIA-l on pikaajaline kogemus tööstusalade väljaarendamisel ning investeeringute (sh välisinvesteeringud) kaasamisel, samuti välja arendatud objektide haldamisel. 2021. aasta seisuga on IVIA poolt välja arendatud ca 250 ha tootmis- ja ärimaad (koostatud detailplaneeringud, projekteeritud taristu, infrastruktuur välja ehitatud). 250 hektarist maast (134 kinnistut) on 80 hektarit (58 kinnistut) võõrandatud investeerimiskohustusega erasektori tootmis- ja logistikaettevõtetele. Kokku on sõlmitud lepingud 40 ettevõtjaga.

Elluviija valikul lähtuti varasemast kogemusest sarnaste tegevuste elluviimisel, olemasolevatest kompetentsidest ning toimivast koostöövõrgustikust. IVIA on olnud pikaajaliseks koostööpartneriks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, mistõttu on loodud eeldused tegevuste kiireks ning sujuvaks käivitamiseks ning tulemuste saavutamiseks.

Punkt 8. Sihtgrupp

Loodava inkubaatori pakutavate teenuste sihtgruppi kuuluvad Eesti äriregistris registreeritud Euroopa Komisjoni (EL) määruse nr 651/2014 (EL) aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78, edaspidi *üldine grupierandi määrus*) I lisa artikli 2 tähenduses mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad. Samuti kuuluvad sihtgruppi Eestis registreeritud sihtasutused ja mittetulundusühingud. Seega on sihtgrupp ühelt poolt inkubatsiooni teenuse toel kasvavad mikro-, väike- ja keskmise suurusega äriühingud ning teiselt poolt Ida-Virumaal enda arengut nägevad mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Punkt 9. Tegevuse abikõlblikkuse periood

Abikõlblikkuse periood on 01.04.2025 kuni 31.08.2026.

Punkt 10. Tegevuse eelarve

Tegevuste elluviimise ÕÜFist rahastatav eelarve on 5 208 140 eurot ning toetuse määr on 100%. Toetuse summa ja toetuse määr on välja arvatud vastavalt riigiabi reeglitele. Antud projektile kohaldatakse riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), artikli 56 alusel, mille kohaselt abi summa ei tohi ületada abikõlblike kulude ja investeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest maha arvata eelnevalt asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu. IVIA on koostanud ja esitanud rakendusasutusele Jõhvi digi- ja meediainkubaatori teostatavus- ja tasuvusanalüüsi. Tegemist on eelnevalt hinnatavate tuludega ning abi summa väljaarutamiseks on kasutatud diskonteeritud puhastulu arvutamise meetodit. Selle tulemusel on finantseerimisvajaku arvutuskäik ja vähendatud abikõlblike kulude leidmine järgmine:

Reaalne diskontomäär	4%	aastat
Prognoosiperioodi algusaasta	2025	
Prognoosiperioodi lõppaasta	2039	
Perioodi pikkus	15	

Nr	Näitaja	Diskonteerimata väärtus (eur)	Diskonteeritud väärtus (eur)
1	Projekti elluviimise kulud	5 208 387 €	4 974 581 €
2	Projekti vara jääkväärtus	0 €	0 €
3	Projekti tegevustulud		1 501 017 €
4	Projekti tegevuskulud		1 528 860 €
5	Projekti puhastulu		0 €
6	Finantseerimisvajak		4 974 581 €
7	Finantseerimisvajaku määr		100,0%
8	Abikõlblikud projekti elluviimise kulud	5 208 387 €	
9	Toetustaotluse rahuldamise otsuses või programmis määratletud projekti abikõlblikud kulud, nn vähendatud abikõlblikud kulud	5 208 387 €	
10	Toetuse määr	100%	
11	Toetuse suurus	5 208 386,50 €	

Punkt 11. Kulude abikõlblikkus

Punktis on loetletud abikõlblikud kulud, mis on vajalikud vastavalt käskkirja punktile 4.1 Jõhvi valda digi- ja multimeediainkubaatori rajamiseks ja sisustamiseks.

Tulenevalt keskkonnaministri 29.06.2021 määrusest nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ tuleb mööbli hankimisega seotud riigihangete läbiviimisel kehtestada keskkonnahoidlikke kriteeriume.

Abikõlbmatud on riiklikud maksud, sh käibemaks.

Punkt 12. Riigiabi

Käskkirja punkt 12 sätestab eelnõus kasutatava abi liigi. Eelnõu alusel antav toetus on riigiabi.

Käskkirja punktis 4.1. nimetatud tegevuste elluviimiseks IVIAle antav toetus on kohalikule taristule antav investeringuteks ettenähtud abi *üldise grupierandi määruse* artikli 56 tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud. Tulenevalt üldisest grupierandi määrusest ja konkurentsiseadusest on rakendusüksusel kohustus muu hulgas esitada Euroopa Komisjonile grupierandi teatis käskkirja jõustumisest 20 tööpäeva jooksul, samuti on kohustus kanda antud riigiabi andmed riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse.

Elluviija on õiglase ülemineku kava ja meetmete nimekirja alusel rakendusasutusele esitanud taotluse koos teostatavus-ja tasuvusanalüüsiga (puhastuluanalüüs) vastavalt üldise grupierandi määruse artikli 6 nõuetele ja rakendusüksus on taotluse osas teostanud vastavalt rakendusasutuse kirjalikele suunistele vastavuskontrolli.

Samuti määratakse rakendusasutuse ja elluviija kohustus abi andmist käsitlevate andmete säilitamise kohta kümme aastat alates käskkirja (nn kava) allkirjastamisest ning toetuse summa ei tohi ületada abikõlblike kulude ja investeringu tegevuskasumi vahet.

Toetust ei anta üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–6 sätestatud juhtudel ja ettevõtjale, kelle suhtes on Euroopa komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, tehtud toetuse tagasinõudmise otsus, mis on täitmata.

Punkt 13. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Toetust makstakse tegelike kulude alusel vastavalt ühendmääruse § 27 lõike 1 punktile 1 või 2. Toetuse maksmise viisi valib elluviija. Kuna omafinantseering puudub, on toetuse saajal võimalik esitada maksetaotlus abikõlbliku kulu eest eelnevalt tasumata. Toetus makstakse välja pärast maksetaotluse esitamist 30 tööpäeva jooksul ning maksetaotlust võib esitada kuni üks kord kuus.

Punkt 14. Elluviija kohustused

Elluviijale kohalduvad ÜSS2021_2027 § 2 punktis 4 ja ühendmääruse § 10 ja 11 toetuse saajale sätestatud kohustused.

Käskkirjas on esitatud kohustused, mis ei tulene ühendmäärusest.

Lisaks eespool toodule on elluviija tulenevalt riigiabi nõuetest kohustatud tagama huvitatud kasutajatele juurdepääsu taristule avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival alusel. Taristu kasutamise tasu või müügihind peab vastama turuhindadele. Samuti peab jälgima, et mis tahes kontsessioon või muu volitus kolmandale isikule taristu käitamiseks antakse avatud läbipaistval ja mittediskrimineerival alusel, võttes täielikult arvesse kohaldatavaid hankereegleid. Toetuse saaja on nimetatud põhimõtet arvestanud ja analüüsinud teostatavus- ja tasuvusanalüüsi koostamisel.

Elluviija kohustub tagama, et käskkirja alusel tehtavaid abikõlblikke kulusid ei hüvitata samaaegselt muudest meetmetest ega riigi toetustest.

Punkt 15. Aruandlus

Aruandluse eesmärk on tegevuste elluviimise edenemise jälgimine. Elluviija esitab vahe-, lõpp- ja järelaruande rakendusüksuse avaldatud vormidel.

Kui elluviija teeb hoonele vabatahtlikus korras ligipääsetavuse auditi, võib selle esitada lõpparuandega.

Punkt 16. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus tagastatakse vastavalt ÜSS2021_2027 § 28–30 ja ühendmääruse § 34–38 sätestatule. Kui finantskorrektsiooni tulemusel jäävad mitteabikõlblikud kulud elluviija tasuda, peab elluviija arvestama, et finantskorrektsiooni võrra väheneb käesoleva käskkirjaga kinnitatud eelarve vastavalt ühendmääruse § 37 lõikele 4.

Punkt 17. Vaiete lahendamine

Vaideorgan on EIS.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060 millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga- Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid ning komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

Eelnõu arvestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond.

Eelnõu on kooskõlas üldise grupierandi määrusega.

4. Tegevuste kooskõla valikukriteeriumite ja -metoodikaga

Käskkirjaga hõlmatud tegevused on vastavuses rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldiste valikukriteeriumide ja -metoodikaga, mida kohaldatakse kõikidele rakenduskava poliitikaeesmärkidele ning nende raames toetatavatele meetmetele.

Käskkirjaga hõlmatud tegevused korraldatakse ilma avalikku taotlemist korraldamata, ning sellest tulenevalt on hinnatud valitud tegevuste vastavust üldistele valikukriteeriumidele ja -metoodikale.

4.1. Kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

Seos valdkondlike arengukavadega on kirjeldatud seletuskirja punktis 6 „Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega“. Lisaks on sekkumiste põhiselt toodud seos käskkirja eesmärgi ja meetme seisukohast kõige suuremalt seotud valdkondliku arengukava TAIE-ga.

Mõju rakenduskava erieesmärkide ja meetmete eesmärkide saavutamisse on toodud käskkirja punktis 3 ning vastavas punktis ka seletuskirjas. Panust eesmärkidesse näidatakse sekkumiste panuse kaudu rakenduskava näitajatesse. Käskkirjaga hõlmatud tegevused panustavad otseselt erieesmärkide ja meetmete eesmärkide saavutamisesse.

4.2. Kooskõla tegevuste põhjendatusega

MKMi tööjõuvajaduse ja -pakkumise prognoos aastani 2028, kus hõive prognoosid tuginevad peamiselt OSKA sisendile, toob välja, et on oodata Ida-Virumaal perioodil 2017/19–2028 maakondade lõikes kõige suuremat töökohtade kadu. Hõivatute arv langeb hinnanguliselt 3,6% ehk umbes 2000 võrra. Pool sellest on seotud energeetika valdkonnaga laiemas mõttes, sh mäetööstus ja keemiatööstus (õlitööstus). Kasvavad valdkonnad (näiteks IKT, tervishoid) on Ida-Virumaa hõives vähem esindatud ning seetõttu on nende mõju hõive muutusele pigem tagasihoidlik. Siit ka oluline vajadus täiendada maakonna majandusstruktuuri uute tegevusalade ja ettevõtetega.

Teisalt tuleb arvestada, et ka rahvastiku arengud on Ida-Virumaal kõige halvemad. Statistikaameti prognoosi³ kohaselt väheneb Ida-Virumaa 15–74-aastaste elanike arv 10 aastaga (2019–2029) 17% ehk enam kui 17 000 inimese võrra. Arvestades perioodi 2017–2019 keskmist tööjõus osalemise määra, kahaneks tööturul aktiivsete inimeste arv 10 aastaga viiendiku ehk ligi 13 000 võrra⁴. Kuna töökoht ja elukoht ei ole maakonna piires alati kattuv ning eeldatavalt jätkab tööjõus osalemise määr suurenemist, siis on võimalik teatud määral ebakõlasid leevendada, kuid üldised suundumused on siiski väga pessimistlikud. Ka juhul kui tööjõus osalemise määr tõuseks Ida-Virumaal Eesti keskmisele tasemele, väheneks tööturul aktiivsete arv (tööjõud) umbes kümnendiku ehk enam kui 6000 inimese võrra.

³ RV087: PROGNOOSITAV RAHVAARV AASTANI 2045 MAAKONNA JA VANUSRÜHMA JÄRGI (ALUSEKS 1. JAANUARI 2019 RAHVAARV) [20.06.2019]

⁴ Arvestuses on kasutatud vaid kolme vanusegrupi andmed meeste ja naiste kohta kokku. Vanemate andmete põhjal koostatud detailsem hinnang soo ja 5-aastaste vanusegruppide lõikes andis sarnased tulemused.

Arvestades neid prognoose võib välja tuua otsese seose rahvaarvu muutumise ja hõivatuse vahel Ida-Virumaa majanduses. Eelnõu panustab siin uute töökohtade ja ettevõtete loomisesse kasutades selleks ettevõtluse tugiteenuste mitmekesistamiseks inkubatsiooniteenuse väljaarendamist tööstuse abil. Ettevõtjate paremaks ettevalmistamiseks ja elulisuse tõstmiseks arendatakse välja ja rakendatakse vastav inkubatsiooniprogramm.

Käskkirjas ettenähtud tegevused võimaldavad saavutada eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Sekkumistega toetatakse Õiglase Ülemineku Fondi rakenduskava ja riikliku teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava rakendamist. Lisaks keskenduvad sekkumised ettevõtluse edendamisele ning teadmismahukate ettevõtete loomisele ja kasvule, suurema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomisele ja ekspordile. Sellest tulenevalt on sekkumiste puhul tegu parima võimaliku lahendusega eesmärkide saavutamiseks.

Tegevuste sidusust eesmärkidega mõõdetakse rakenduskava näitajatega, mis on toodud käskkirja punktis 5 ja seletuskirja punktis 3 koos selgitusega, kuidas teostatakse näitajate seiret.

Tegevuste ajakava on realistlik ehk näitajate saavutamine käskkirjaga hõlmatud tegevuste abikõlblikkuse perioodil on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.

4.3. Kooskõla tegevuste kuluefektiivsusega

Käskkirjaga ettenähtud tegevused on kuluefektiivne viis planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks. Toetudes struktuurivahendite perioodil 2014–2020 ellu viidud sarnaste sekkumiste kogemusele, hinnati struktuurivahendite perioodi 2021–2027 rakenduskava koostamise käigus antud tegevus üheks parimaks võimalikuks kuluefektiivseks lahenduseks täitmaks riiklikult seatud eesmärgi.

Käskkirja tegevuste eelarve on koostatud, toetudes muu hulgas vastavalt Õiglase Ülemineku Fondi ja rakenduskava eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuste mahu hinnangule. Tegevuste eelarve maht on hinnatud, toetudes sarnaste tegevuste elluviimise kuludele ning arvestades ligikaudset teenuste maksumust (nt ehitustööde kalkulatsioonid), mis on vaja ellu viia täitmaks seatud näitajate sihttasemete saavutamist. Täpsemad näitajate arvestuskäigud on toodud rakenduskava näitajate metoodikas. Samuti on läbi viidud eraldi tasuvus- ja teostatavusanalüüs, mida säilitab rakendusasutus dokumendihaldussüsteemi asjatoimikus.

Tegevuste kujundamisel, sh valitavate tegevuste eelarvestamisel ja kulude kontrollimisel lähtutakse varasematest kogemustest, kuivõrd poliitikakujundajal ja rakendusüksusel on põhjalikud kogemused muu hulgas EL 2014–2020 finantsperioodi sarnaste meetmete rakendamisest. Sisseostetavate teenuste lõplikud, õiglased ning usutavad summad leitakse hankeprotsesside käigus. Arvestatud on võimaliku hindade muutusega järgnevate aastate jooksul, toetudes minevikukogemusele (nt majandamiskulude puhul hindade võimalikku korrigeerimist THI alusel).

4.4. Kooskõla elluviija suutlikkusega tegevusi ellu viia

Elluviija suutlikkus ning põhjendus elluviija valiku osas on toodud seletuskirja punktis 7.

Elluviija valik on kooskõlas ÜSS2021_2027, mille kohaselt on elluviija valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga või halduskoostöö seaduse tähenduses halduslepinguga määratud ministeeriumi struktuuriüksus või volitatud asutus või juriidiline isik, kes vastutab toetuse andmise tingimuste käskkirjas nimetatud eelarve ulatuses tegevuste tegemise ja tulemuste saavutamise eest ning kellele kohaldatakse toetuse saaja kohta sätestatud. Antud käskkirjas on elluviijaks IVIA, kes vastab seaduses ette antud definitsioonile elluviija kohta. Riigihangete seadusega kooskõla on tagatud, kuna IVIA on riigihangete seaduse § 5 lõike 2 punkti 4 kohane hankija. IVIA puhul ei ole tegemist ettevõtjaga, vaid riigi asutatud sihtasutusega. Lõppsaajale kehtivatest riigiabi reeglitest on ülevaade käskkirja punktis 12 ning punkti selgituses seletuskirja punktis 10.

4.5. Kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Käskkirjaga hõlmatud tegevuste seos Eesti 2035-ga on kirjeldatud seletuskirja punktis 1, lisaks on antud punktis toodud selgitused käskkirja panustamise kohta horisontaalsete põhimõtete näitajatesse. Samas on kirjeldatud tegevuste seosed horisontaalsete põhimõtetega (vt ka seletuskirja punkti 7). Tegevused on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad ning arvestavad määruse nr 2021/1060 artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid.

Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori vastavuskontrolli on EIS teostanud, sh on läbi viidud eraldi „ei kahjusta oluliselt“ ja kliimakindluse analüüsid.

5. Eelnõu mõjud

Eelnõu on töötatud välja kooskõlas ÕÜFi eesmärkide ja tingimustega ning omab positiivset mõju eeskätt järgneva osas:

- a) keskkonnasäästlike investeeringute soodustamine – kõik ÕÜFist toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas Euroopa Liidus keskselt kehtestatud keskkonnasäästlikkuse põhimõtetega, mistõttu on eelnõu rakendamise mõju kliimale vähemalt neutraalne;
- b) Ida-Virumaa kui õiglase ülemineku keskmes oleva piirkonna majandusarengu toetamine – eelnõu sihtgrupp on piisavalt lai, hõlmates kõiki mitteväljastatud VKEsid ning selliste eeldustega (näiteks tänane palgatase), mis võimaldab toetuse abil mitmekesistada Ida-Viru piirkonna majandust, tekitades eeldused uute audiovisuaalse tehnoloogia valdkonna iduettevõtete loomise filmitööstuse tegevusvaldkondade üleselt ning soodustades uute keskmisest kõrgema palgatasemega töökohtade loomist.
- c) Ida-Viru tööturu arengu toetamine – uute kõrgtehnoloogiliste iduettevõtete loomise toetamine võimaldab asutada piirkonnas uusi töökohti, mis on potentsiaalselt atraktiivsed (eeskätt) Ida-Viru maakonnas uusi töö- ja arenguvõimalusi otsivatele või kaaluvatele töötutele ja mittetöötutele.

Mõjusid on täiendavalt analüüsitud punktis 7. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste konventsiooni arvestamise kontroll-leht on lisas 1 ning riske on hinnatud lisas 3.

6. Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega

Eelnõu sätestab käskkirja tegevuste seose poliitikaeesmärgi teiste meetmete, meetme sekkumiste ja arengukavadega, tuues välja kokkupuutepunktid, mis on aluseks käesoleva käskkirja tegevustele või millesse tegevused panustavad.

Seosed sama eesmärgi teiste toetuse andmise tingimusi reguleerivate õigusaktidega:

- meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumine „Starditoetus“ – Ettevõtlusteadlikkuse sekkumise tulemusena on võimalik alustavatel ettevõtjatel saada ettevõtlusega alustamise eelnõustamist oma äriplaanide senisest paremaks planeerimiseks kui ka arengunõustamise teenust äriplaanis toodud tegevuste realiseerimiseks.

Käesolev toetusskeem täiendab meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumise „Turismisektori elavdamine ja taaskäivitamise toetamine“ elluviimist, aidates kaasa Eesti kuvandi loomisele ja selle turundamisele, et tõsta Eesti tuntust. Käskkirja tegevused aitavad luua piirkonnale täiendavat nähtavust ja koostöövõimalusi turismisektori ettevõtjatele uute inkubaatorite näol, mis on võimalus läbi viia teavituse- ja turundustegevusi Ida-Virumaa ja Eesti maine tõstmiseks ning mis on omakorda oluline ka turisminõudluse suurendamiseks.

- seos meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ toetusskeem „Rahastamisvahendite pakkumine ettevõtjatele (laenud, garantiid, omakapitali investeringud)“.

Antud sekkumine pakub ettevõtjatele võimalust traditsiooniliste äriprojektide finantseerimiseks vajaliku kapitali saada, et tõsta ettevõtjate üldist konkurentsivõimet (sealhulgas suurendada ekspordivõimekust). Lisaks teeb meede ettevõtjatele kättesaadavamaks ka kõrgema riskiga ambitsioonikate äriprojektide finantseerimiseks mõeldud riskikapitali, et toetada nende kiiret kasvu ja jätkusuutlikkust. Sekkumine täiendab käskkirjaga pakutavaid inkubatsiooniprogrammi võimalusi, luues ettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamise kõrval ka paremad kapitali- ja krediidikindlustuse võimalused ettevõtjate kasvuks vajalike tegevuste finantseerimiseks.

- Seos on kõigi Õiglase Ülemineku Fondist rahastatavate meetmega, kuid kõige otsesem seos on sekkumisega „Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus“, kus Ida-Viru maakond on rakenduskava kohaselt Eestis õiglase ülemineku sihtpiirkonnaks ning mida kliimanetraalsele majandusele üleminek Eestis enim mõjutab ja mille majandust on vaja seetõttu ümber kujundada, eesmärgiga seda mitmekesistada ja luua uusi kõrgema lisandväärtusega töökohti.

Käskkiri panustab samasse eesmärki, luues ettevõtlusinkubaatorite ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

Seos valdkondlike arengukavadega:

- „Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035“. Toetusskeem aitab kaasa eelkõige ettevõtluskeskkonna arendamisele: loob ettevõtlusinkubaatorite ja nõustamisteenuste rakendamise kaudu eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks, välisinvesteeringute kaasamiseks ning uute töökohtade tekkimiseks Ida-Virumaal.

- „Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035“ – strateegia seab eesmärgiks tagada ettevõtlike ja kaasaegsete teadmiste ning oskustega inimeste järelkasv, mis on tarvilik kõrgema tootlikkuse taseme saavutamiseks Eestis. Käesolev toetusskeem täiendab elukestva õppe strateegiat, edendades TAI- ja ettevõtlusteadlikkust erinevates sihtrühmades ning teadmisi ja oskusi ettevõtja põhise lähenemise läbi.
- Teised riiklikud strateegiad, mille eesmärkide saavutamise seisukohalt on oluline Eesti maine tõstmine, ettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamine, TAI teadlikkuse ja võimekuse kasv või ettevõtlusteadlikkuse tõstmine panustades ettevõtluskeskkonna arendamisele.

7. Käskkirja mõjud horisontaalsetele põhimõtetele

Toetuse andmise tingimuste, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs.

Eesti 2035 siht	Horisontaalsed põhimõtted
	Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine)
Eesti majandus on uuendusmeelne ja teaduspõhine	Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine). Praxise uuringu kohaselt on põlevkivisektori kiire kahanemise korral ohustatud ametikohtadel töötavatest inimestest 40% ehk 1130 üle 50-aastaseid ning 1730 inimest alla 50-aastaseid ehk osalevad potentsiaalselt tööturul ka 2035. aastal. Põlevkivisektori kahanemine võib tuua väljarände täiendava suurenemise, kusjuures väljarändajateks on eeskätt nooremas eas inimesed. Kõrge lisandväärtusega tooteid ja/või teenuseid pakkuvate ettevõtete ja kõrgepalgaliste töökohtade tekkimine loovad eeldused noorte jäämisele Ida-Virumaale ja avaldavad kaudset positiivset mõju noorte tööhõive kasvule Ida-Virumaal.
	Panus Eesti 2035 näitajasse: hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik
	Sooline võrdõiguslikkus
	Sooline võrdõiguslikkus. Tööjõuvajaduse ja -pakkumise prognoosi kohaselt on oodata Ida-Virumaal perioodil 2017/19–2028 maakondade lõikes kõige suuremat töökohtade kadu. Statistikaameti andmetel on Ida-Virumaal maakondade lõikes kõige madalam naiste ja meeste tööhõive määr (55%). Lisaks väheneb elanike arv väljarände tõttu, kusjuures rändavad välja pigem naised ja noored. Samuti iseloomustab Ida-Virumaad suur sooline palgalõhe, sh põlevkivisektoris.
	Rajatav taristu ja lisanduvad inkubatsiooniteenused loovad eeldused majandusstruktuuri muutumiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamiseks.
	Uute kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomine nii meestele kui naistele avaldab eeldatavalt kaudset positiivset mõju ka naiste ja meeste tööhõive kasvule Ida-Virumaal ja soolise palgalõhe vähenemisele.

Üüripindade rajamisel pööratakse tähelepanu, et tootmis- ja bürootaristu (sh riietusruumid, tualetid, personaliruumid jms) oleksid kujundatud nii naiste kui meeste vajadustele vastavaks.

Panus Eesti 2035 näitajasse: soolise võrdõiguslikkuse indeks

Ligipääsetavus

Hooneid rajades arvestatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 29.05.2018 määruses 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“ toodud nõuetega ning tagatakse ligipääsetavus kõikides projektiga seonduvates tegevusest. Sealhulgas on ligipääsetavad sihtrühmadele mõeldud üüripinnad, arvestades, et sihtrühma võivad kuuluda ka erivajadusega inimesed.

Meetmel on seos ligipääsetavuse teemadega. Meetme tasemel ei ole võimalik antud teemat analüüsida, kuna meede ei käsitle konkreetse valdkonna, teenuse, infrastruktuuri või toote arendamise toetamist.

Panus Eesti 2035 näitajasse: ligipääsetavuse näitaja.

Regionaalne tasakaalustus

Valdkonna peamiseks väljakutseteks on suured piirkondade vahelised erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et ettevõtete võimalused tegutseda ja areneda ning inimestel võimalus saada tasuvat tööd oleks eri piirkondade lõikes tagatud ühtlasemalt.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamise (edaspidi *hindamine*) põhijäreldus oli, et toetused jagunevad piirkonniti ebavõrdselt ning seeläbi suurendavad piirkondlikud erinevused.

Õiglase Ülemineku Fondi vahendite kasutamine Ida-Virumaal võimaldab meetme puhul täiendavalt panustada nii piirkonna kui ka Eesti ja välismaiste ettevõtete võimalustesse tegutseda ja areneda maakonnas ning inimestele tekkivatesse täiendavatesse võimalustesse saada tasuvat tööd luues endale ettevõtte või arendades olemasolevat või uut.

Meede aitab kaudselt lahendada konkurentsivõime probleeme, kuna inkubatsiooniprogrammi läbimise käigus saadud teadmisi ja oskusi on ettevõtjatel võimalik oma äritegevuses ära kasutada.

Sekkumisvõimaluste analüüs:

- 1) taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine – antud meetme eelarves ei ole ette nähtud täiendavaid vahendeid lisaks toetusele. Küll aga on võimalik kasutada tehnilise abi ja rakendusüksuse teisi meetmeid ja teenuseid, et paremini toetusmeetme kohta infot jagada ja potentsiaalseid taotlejaid nõustada;
- 2) võimekust arendavate tegevuste kavandamine – selleks on eraldi meede planeeritud, kuid ka tugiteenuste meetme eelarves on sellisteks tegevusteks inkubatsiooniprogrammis oma koht;

- 3) piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 4) toetusmeetme kavandamine teatud piirkondadele – tugiteenuste meede rakendubki vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 5) toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse – turutõrge on universaalne, kuid siiski tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 6) eriprojektid ja investeeringud teatud piirkondadesse – tugiteenuste meede toetab eriprojekte vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 7) toetusskeemi piloteerimine teatud piirkonnas – tugiteenuste meede on mõnes mõttes ka piloot, mis rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 8) piirkonniti erinevad toetusmäärad – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 9) teatud piirkondadele reserveeritud toetusvahendid – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 10) toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal;
- 11) piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.

Kokkuvõtlikult, kuna meede on juba loodud selliselt, et see arvestab ja on pigem suunatud ühe piirkonna kesksete ettevõtlusetugiteenuste arendamisele, siis pole täiendavaid sekkumisvõimalusi vaja ette näha.

Panus Eesti 2035 näitajasse: väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-i võrdluses.

Keskkond/Kliima

Meetmel on positiivne mõju kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele.

Üldjuhul on uued tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid.

Kliimamuutuste leevendamise hindamisel jõuti järeldusele, et projektiga kavandatud Jõhvi digi- ja multimeediainkubaator ei põhjusta olulist kasvuhoonegaaside heidet.

Hinnati kliimamuutustega kohanemist ehk analüüsiti kliimatundlikkust ning praegusele ja tulevasele ohule avatust – neid tulemusi kombineeriti kliima suhtes haavatavuse hindamiseks. Jõuti järeldusele, et kuna nii kliimatundlikkuse kui ohule avatuse hinnang kõikide teemade lõikes on „väike“, on taristu haavatavus samuti „väike“. Sellest tulenevalt puudub vajadus antud taristuprojekti juures kliimariskide edasiseks hindamiseks

Panus Eesti 2035 näitajasse: ressursitootlikkus.

8. Käskkirja rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Käskkirja rakendamisega ei kaasne rakendusasutusele ega rakendusüksusele olulisi lisakulusid. Rakendamise eeldatavaid tulusid ei ole võimalik rahaliselt mõõta, sest tegemist on pikemaajalise investeeringuga, mille tulemused kajastuvad paranenud teadlikkuses ja kompetentsides, samuti rahvusvahelistumise potentsiaali tõhusamas ärakasutamises.

9. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub selle allkirjastamisest.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Õiglase ülemineku juhtkomisjonile, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile, Euroopa Komisjonile ja ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Kooskõlastamise tulemusena märkuseid ei esitatud.

Lisad:

Lisa 1. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontrollleht;

Lisa 2. Riskihindamise tabel.